

**Pogoji: tretji razpis za zbiranje predlogov v
okviru pobude**

Urban Innovative Actions

15. 12. 2017 – 30. 3. 2018

Kazalo vsebine

1. Uvod	3
2. Organi, ki izpolnjujejo pogoje – kdo se lahko prijavi.....	4
3. Tematska pokritost tretjega razpisa za zbiranje predlogov	9
4. Načelo financiranja	20
5. Oblikovanje in razvoj projekta	21
6. Prijavni postopek	24
7. Izbirni postopek.....	25
8. Javno naročanje, revizija in državna pomoč	28
9. Kako do pomoči.....	30
10. Ključni datumi	30

1. Uvod

Kot je navedeno v 8. členu uredbe ESRR¹, lahko ESRR podpre inovativne ukrepe na področju trajnostnega razvoja v mestih. V tem okviru je Evropska komisija sprožila pobudo Urban Innovative Actions (UIA), katere namen je določiti in preizkusiti nove rešitve za spoprijemanje z vprašanji, ki se nanašajo na trajnostni razvoj v mestih in so pomembna na ravni Evropske unije.

Glavni cilj pobude UIA je tako organom za urbani razvoj po vsej Evropi zagotoviti prostor in sredstva, s pomočjo katerih bodo lahko preizkusili drzne in še nepreizkušene ideje za spoprijemanje z vzajemno povezanimi izzivi in eksperimentirali, kako se te ideje obnesejo v zapletenem okolju vsakdanjega življenja. Podprti projekti bodo morali biti inovativni, kakovostni, načrtovani in izvedeni v sodelovanju s ključnimi zainteresiranimi stranmi, osredotočeni na rezultate in prenosljivi.

Organi za urbani razvoj bi morali izkoristiti priložnost, ki se ponuja s pobudo UIA, in se odmakniti od »običajnih projektov« (ki bi lahko bili financirani iz »tradicionalnih« virov financiranja, med drugim tudi iz splošnih programov ESRR) ter z nekaj tveganja ambiciozne in ustvarjalne zamisli preoblikovali v prototipe, ki jih je mogoče preizkusiti v dejanskih mestnih okoljih. Povedano drugače, z UIA je mogoče podpreti pilotne projekte, ki so preveč tvegani, da bi jih bilo mogoče financirati iz tradicionalnih virov financiranja, a ob pogoju, da so izredno inovativni in eksperimentalni.

Skupna vrednost proračuna ESRR, ki je na voljo v okviru pobude UIA, znaša približno 372 milijonov EUR.

Projekti UIA bodo izbrani z letnimi razpisi za zbiranje predlogov v obdobju od 2015 do 2020 v okviru ene ali več tematik, ki jih bo predlagala Komisija. ESRR lahko posamezni ukrep sofinancira v višini do največ 5 milijonov EUR. Projekt bi moral biti izveden v največ 4 letih². Optimalen obseg za proračune projektov UIA ni določen. Mali projekti (tj. z zahtevkom, ki ne presega 1 milijona EUR sredstev iz ESRR) imajo manj možnosti, da bodo izbrani, saj bodo težko dokazali, da so ukrepi dovolj obsežni za doseganje pomembnih rezultatov. Po drugi strani pa bi projekti z visokimi stroški naložbe, zlasti ob zaključku obdobja za izvajanje, morali pokazati, da so stroški primerni za svoj namen in tako ustrezno utemeljeni.

¹ Uredba (EU) št. 1301/2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1301>

² V izrednih in ustrezno utemeljenih primerih je projekt mogoče podaljšati za največ 1 leto.

Pobuda UIA je instrument Evropske unije, ki ga kot del Evropske komisije (EK) posredno upravlja Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko. Za izvajanje pobude je Komisija kot pooblaščen subjekt (PS) določila regijo Hauts-de-France³. Za upravljanje pobude je bil ustanovljen stalni sekretariat (SS)⁴.

Pooblaščen subjekt ob obstoječih pogojih vabi vse organe, ki izpolnjujejo pogoje, da v okviru tretjega razpisa za zbiranje predlogov posredujejo svoje predloge projektov. Za namene tega razpisa za zbiranje predlogov je na voljo okvirni proračun v višini 80–100 milijonov EUR.

Ta dokument določa zahteve in postopek, ki jih je treba upoštevati v okviru tretjega razpisa za zbiranje predlogov. Dokument je treba brati skupaj z navodili za UIA in navodili za prijavnico, ki so objavljena na spletnem mestu UIA in posodobljena v okviru tretjega razpisa za zbiranje ponudb.

2. Organi, ki izpolnjujejo pogoje – kdo se lahko prijavi

Drugi člen UIA določa, da lahko vlogo za podporo za izvajanje ukrepov UIA vložijo naslednji organi:

- kateri koli organ za urbani razvoj v okviru lokalne upravne enote, ki je glede na stopnjo urbanizacije opredeljena kot mesto, kraj ali predmestje in šteje najmanj 50.000 prebivalcev;
- katero koli združenje ali skupina organov za urbani razvoj v okviru lokalnih upravnih enot, ki so glede na stopnjo urbanizacije opredeljene kot mesto, kraj ali predmestje ter skupaj štejejo najmanj 50.000 prebivalcev; to lahko vključuje čezmejna združenja ali skupine ter združenja ali skupine v različnih regijah in/ali državah članicah.

Samo organi za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje, kot je določeno z 2. členom delegiranega akta, lahko v okviru razpisa za zbiranje ponudb za UIA pošljejo prijavnico.

³ Prej je to bila regija Nord-Pas de Calais.

⁴ Informacije in podatke za stik s stalnim sekretariatom najdete tukaj: <http://www.uia-initiative.eu/en/about-us/meet-team>

Opređelitev lokalnih upravnih enot (LUE), razvrstitev glede na stopnjo⁵ urbanizacije in številke, ki se nanašajo na število prebivalcev, so osnovane na informacijah, ki jih je v **tabeli skladnosti LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**⁶ posredoval Eurostat. Stalni sekretariat UIA bo to tabelo uporabljal kot glavni referenčni dokument za preverjanje ustreznosti. Prijaviteljem svetujemo, da upoštevajo tabelo skladnosti in tako preverijo svojo ustreznost ter zagotovijo informacije o lokalnih upravnih enotah, ki se nahajajo znotraj njihovih upravnih meja, in številke, ki se nanašajo na število prebivalcev.

Dodatne in podrobnejše informacije o ustreznosti organov za urbani razvoj so podane v razdelkih v nadaljevanju.

2.1 Prijavitelji iz prve kategorije, ki izpolnjujejo pogoje, so:

- Mestne občine/mestni sveti, čigar upravne meje ustrezajo eni lokalni upravni enoti. V tem primeru mora biti lokalna upravna enota glede na stopnjo urbanizacije razvrščena kot mesto, kraj in predmestje (šifra 1 in/ali 2 v tabeli skladnosti – stolpec »stopnja urbanizacije«) in imeti vsaj 50.000 prebivalcev.
- Mestne občine/mestni sveti, čigar upravne meje obsegajo več lokalnih upravnih enot. Ta primer velja za mestne občine/mestne svete na Portugalskem, v Združenem kraljestvu, na Irskem, v Grčiji, na Malti in v Latviji, za katere opredelitev Eurostata glede lokalne upravne enote ne ustreza mestnim občinam/mestnim svetom, ampak medobčinskim enotam (lokalnim skupnostim) oziroma statističnim enotam (volilnim okrajem). V tem primeru je mestna občina/mestni svet lahko upravičen samo, če ima vsega skupaj 50.000 prebivalcev in če večina (več kot 50 %) prebivalcev živi v lokalnih upravnih enotah, ki so glede na stopnjo urbanizacije razvrščene kot mesta, kraji ali predmestja (šifra 1 in/ali 2 v tabeli skladnosti – stolpec »stopnja urbanizacije«).
- Organizirane skupine, ki so zveze/združenja organov za urbani razvoji in izpolnjujejo naslednja merila:

⁵ Opređelitev lokalnih upravnih enot in stopnje urbanizacije je na voljo tukaj : <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units> ; http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Degree_of_urbanisation

⁶ Tabela skladnosti LAU2-NUTS2010, EU28 (2012) je mogoče prenesti tukaj: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>

- V skladu z nacionalno zakonodajo bodo priznane kot raven lokalne oblasti (ki ni enaka regionalni in pokrajinski ravni), čigar mestne občine/mestni sveti so se dolžni pridružiti nadobčinski organizaciji (zato ta kategorija ne vključuje zvez, ki so ustanovljene prostovoljno, za poseben namen in/ali za omejeno obdobje).
- Sestavljale jih bodo samo mestne občine/mestni sveti (zato ta kategorija ne vključuje zvez, ki obsegajo druge institucije, kot so univerze, gospodarske zbornice itd.).
- Imele bodo posebne kompetence, določene z nacionalno zakonodajo, ki jih bodo delegirale mestne občine, vključene za področja politike, ki so pomembna za projekt UIA. Zvezam svetujemo, da posredujejo natančne navedbe nacionalnega pravnega okvira. Organizirana skupina mora imeti izključne pristojnosti za načrtovanje in izvajanje na področjih politike, ki so pomembne za projekt UIA.
- Imeti morajo posebno politično (s posrednim zastopanjem vključenih mestnih občin) in upravno strukturo (s posebnimi uslužbenci).

Primeri organiziranih skupin v okviru pobude UIA so:

- Francija: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération in Communautés de Communes;
- Italija: Città Metropolitane in Unione di Comuni;
- Nemčija: Landkreis;
- Španija: Mancomunidades in Area Metropolitana Barcelona;
- Združeno kraljestvo: Combined Authorities;
- Portugalska: (Comunidades Intermunicipais (CIMs).

Evropska združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS), čigar partnerstva so sestavljena zgolj iz organov za urbani razvoj (kot je opredeljeno zgoraj) ter imajo specifične kompetence za načrtovanje in izvajanje politike, ki so pomembne za razpis UIA, se smatrajo kot organizirane skupine, zato se lahko v okviru razpisov UIA za zbiranje predlogov prijavijo kot glavni ali pridruženi organi za urbani razvoj. Evropska združenja za teritorialno sodelovanje, čigar partnerstva vključujejo druge organizacije (npr. države članice, regionalne organe, združenja, univerze idr.), se ne smatrajo kot organizirane skupine in se zato ne morejo prijaviti kot glavni ali pridruženi organi za urbani razvoj, lahko pa se pridružijo kot partnerske organizacije v okviru predloga, ki ga posreduje organ za urbani razvoj, ki izpolnjuje pogoje.

V okviru pobude UIA se organizirane skupine štejejo kot en organ za urbani razvoj, ki zastopa vse vključene mestne občine/mestne svete. Zato morajo v predlogu projekta, ki ga posreduje organizirana skupina, biti navedene kot glavni organ za urbani razvoj.

Da preveri, ali organizirane skupine izpolnjujejo pogoje, bo stalni sekretariat preveril, če skupno število prebivalcev znaša vsaj 50.000 in če večina (vsaj 50 %) prebivalcev prebiva v lokalnih upravnih enotah, ki so vključene v skupino in so glede na stopnjo urbanizacije razvrščene kot mesta, kraji ali predmestja.

2.2 Prijavitelji iz druge kategorije, ki izpolnjujejo pogoje, so zveze/združenja organov za urbani razvoj, ki nimajo pravnega statusa organizirane skupine.

Vsakršna zveza organov za urbani razvoj (nacionalne/regionalne zveze organov za urbani razvoj, teritorialni pakti, razvojna okrožja itd.) in posamezni organi za urbani razvoj, ki nimajo formaliziranih sporazumov o sodelovanju, a so v okviru pobude UIA pripravljeni podati skupno prijavo, se ne morejo prijaviti kot en organ za urbani razvoj.

Med mestnimi občinami/mestnimi sveti, ki so vključeni, morajo določiti glavni organ za urbani razvoj (GOUR), druge pa navesti kot pridružene organe za urbani razvoj.

Da bodo izpolnjevali pogoje, morajo biti vsi vključeni organi za urbani razvoj priznani kot lokalne upravne enote in glede na stopnjo urbanizacije razvrščeni kot mesta, kraji ali predmestja. V primeru organov za urbani razvoj, čigar upravne meje obsegajo več kot eno lokalno upravno enoto, veljajo ista pravila za opredelitev stopnje urbanizacije, kot so opisana v točki a.2 v tem razdelku.

Razmerja med glavnim in pridruženimi organi za urbani razvoj ni treba formalizirati v času oddaje prijavnice. V primeru, da je predlog odobren in podprt, bo stalni sekretariat UIA glavnemu organu za urbani razvoj posredoval predlogo sporazuma o partnerstvu, ki jo vsi vključeni partnerji (pridruženi organi za urbani razvoj in partnerske organizacije) podpišejo v prvem mesecu faze izvajanja.

Več informacij o vlogah in odgovornostih, ki jih imajo glavni in pridruženi organi za urbani razvoj (ter partnerske organizacije), je prijaviteljem na voljo v razdelku 5.1 teh pogojev in v razdelku 2.1 navodil za UIA.

Pretekle izkušnje kažejo, da za posamezne projekte, ki so jih izpeljale ozemeljsko nepovezane zveze ali združenja mest brez statusa organizirane skupine in so bile sestavljene iz več kot treh organov za urbani razvoj (glavni in pridruženi organi za urbani razvoj), obstaja tveganje, da med sabo ne bodo usklajeni in da bo težko zagotoviti pomembne rezultate. Zato je priporočljivo, da so zveze in/ali združenja organov za urbani razvoj (brez statusa organizirane skupine), ki se želijo prijaviti, ozemeljsko povezana in da skušajo omejiti število sodelujočih pridruženih organov za urbani razvoj.

2.3 Skupne zahteve za organe za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje

Ob načelih, ki so za vsako specifično kategorijo organov za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje, opisana zgoraj, za vse organe za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje, v okviru pobude UIA veljajo naslednja načela:

- Vsi organi za urbani razvoj se morajo nahajati v državah članicah EU.
- Samo organi za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje, kot je določeno zgoraj, lahko v okviru razpisa za zbiranje ponudb za UIA pošljejo prijavnico. Prijavnica, ki jo pošlje partnerska organizacija, bo opredeljena kot neustrezna.
- Organi za urbani razvoj (kot je opredeljeno zgoraj) so lahko v predlogu projekta navedeni samo kot glavni in/ali pridruženi organi za urbani razvoj. Kategorija »partnerske organizacije« je rezervirana samo za institucije in/ali organizacije, ki v okviru pobude UIA niso priznane kot organi za urbani razvoj.
- Organ za urbani razvoj ali organizirana skupina lahko v okviru posameznega razpisa za zbiranje ponudb sodeluje pri samo enem predlogu projekta (tudi če so ti predlogi projekta v okviru istega razpisa za zbiranje ponudb posredovani pod različnimi tematikami). Pravilo velja tudi za pridružene organe za urbani razvoj (mestna občina lahko sodeluje samo pri enem predlogu projekta, ne glede na to, ali sodeluje kot glavni ali kot pridruženi organ za urbani razvoj).
- Organi za urbani razvoj, ki so v okviru prejšnjega razpisa za zbiranje ponudb že prejeli podporo v projektu, odobrenem s pobudo UIA, ne morejo poslati nove prijavnice za isto tematiko; to velja za celoten čas trajanja pobude.

Agencije in podjetja (npr. takšna, ki delujejo na področju ravnanja z odpadki/gospodarjenja z energijo, gospodarskega razvoja, spodbujanja turizma itd.), ki so v popolni ali delni lasti mestne občine/mestnega sveta, se ne štejejo kot lokalne upravne enote, zato ne morejo biti priznane kot organi za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje. Kljub temu pa lahko te organizacije sodelujejo v sklopu

partnerstva kot partnerske organizacije (več informacij o vlogah in odgovornostih partnerskih organizacij je navedenih v razdelku 5.1 teh pogojev ter v razdelku 2.1 navodil za UIA).

Kot je navedeno v prejšnjih odstavkih, bo stalni sekretariat UIA kot glavno orodje za preverjanje skladnosti z merili za izpolnjevanje pogojev uporabil **tabelo skladnosti LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**. Zato je zelo priporočljivo, da prijavitelji upoštevajo to tabelo in pred izpolnjevanjem prijavnice opravijo samooceno izpolnjevanja pogojev.

Če se pri interpretiranju podatkov v Eurostatovi tabeli pojavijo vrzeli, nedoslednosti ali dvomi, prijaviteljem svetujemo, da se obrnejo na stalni sekretariat UIA, preden izpolnijo in pošljejo prijavnico.

Če se med preverjanjem ustreznosti izkaže, da je status katerega koli prijavitelja negotov, se bo stalni sekretariat obrnil na zadevne partnerje, med drugim tudi na Eurostat, da ugotovi, ali je prijavitelj upravičen ali ne.

3. Tematska pokritost tretjega razpisa za zbiranje predlogov

Komisija se je odločila, da tematike, ki jih lahko organi za urbani razvoj obravnavajo v okviru pobude UIA, tesno uskladi s tematikami, ki so opredeljene v okviru mestne agende za EU.

Natančneje to pomeni, da se bo vsak razpis za zbiranje predlogov za UIA osredotočal na določeno število tematik.

Prijavitelji lahko v tretjem razpisu za zbiranje predlogov predlagajo projekte, ki obravnavajo naslednje tematike:

- Prilagajanje podnebnim spremembam
- Kakovost zraka
- Stanovanja
- Delovna mesta ter znanja in spretnosti v lokalnem gospodarstvu

Organi za urbani razvoj, ki se prijavljajo v okviru razpisa za zbiranje ponudb za UIA, morajo izbrati samo eno od predlaganih tematik. Toda ker bi bilo za učinkovito spopadanje s predstavljenimi izzivi treba

razviti celosten pristop, imajo prijavitelji v prijavnici možnost opisati povezave in zunanje dejavnike v zvezi z drugimi tematikami ter področji politike.

Kot je bilo navedeno, Komisija želi, da bi predlagani projekti izpostavljali predvsem ustvarjalne, inovativne in trajne rešitve za spoprijemanje z različnimi predstavljenimi izzivi. Vir novih idej bo tudi pobuda UIA, zato je cilj Komisije spodbuditi preizkušanje novosti, ki temelji na izkušnjah z različnih področij. Zato si je Komisija prizadevala, da ne bi bila preveč stroga pri predpisovanju vrst projektov, ki jih želi prejeti v okviru predlogov.

Z vidika podpore za tematske cilje in prednostne naložbe ESRR je na projekt kot celoto treba gledati kot na takšnega, ki podpira tematske cilje in prednostne naložbe za ESRR. Toda projekti UIA, ki prispevajo k tematskim ciljem 8–10 (tj. tisti, ki so bolj družbeno naravnani), bodo lahko deležni podpore, a ob pogoju:

- da je na znanje, pridobljeno iz projekta kot celote, mogoče gledati kot na takšno, ki podpira tematske cilje in naložbene prednosti za ESRR; in
- projekt ni pretirano osredotočen na vrsto dejavnosti, povezano z Evropskim socialnim skladom (ESS).

Prosimo, upoštevajte, da so med izbiranjem in izvajanjem predlogov projekta najpomembnejši dopolnjevanje in sinergije z drugimi programi financiranja Unije, politikami in podprtimi projekti.

Izbirni odbor za pobudo UIA se bo pri odločanju, katere projekte podpreti, skušal izogniti vsakršnemu podvajanju.

V razdelkih, ki sledijo v nadaljevanju, so podani podrobni opisi 4 tematik, ki jih pokriva tretji razpis za zbiranje ponudb za UIA.

3.1 PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

Splošna opredelitev in okvirne tematike

Mesta so središča inovacij in rasti ter gonilna sila evropskega gospodarskega razvoja. V njih prebiva približno 75 % prebivalstva, porabijo pa okrog 80 % energije, proizvedene v Evropi, in pričakovati je, da bo ta trend še naraščal. Po drugi strani mesta veliko prispevajo k podnebnim spremembam, saj proizvajajo velike količine emisij toplogrednih plinov (npr. zaradi proizvodnje energije, zaradi vozil,

industrije in uporabe biomase). Obenem so mesta in naselja zelo izpostavljena vplivom podnebnih sprememb: vročina, poplave, pomanjkanje vode in suša lahko negativno vplivajo na zdravje, infrastrukturo, lokalno gospodarstvo in kakovost življenja prebivalcev mest. V zadnjih treh desetletjih se je število izrednih vremenskih pojavov v Evropi povečalo za 60 %. Učinkoviti ukrepi za boj proti podnebnim spremembam zagotavljajo ne samo odpornost na podnebne vplive, ampak prinašajo tudi pomembne koristi za urbana območja, tj. za kakovost življenja, boljše javno zdravje, prihranke stroškov in ustvarjanje novih delovnih mest.

Pomen in vloga organov za urbani razvoj

Zmožnost priprave in odzivanja na podnebne vplive na lokalni ravni je ključnega pomena. Organi za urbani razvoj imajo vlogo pobudnikov, ki bodo znali med sabo povezati akterje iz svojega območja pristojnosti, da bodo lahko skupaj razvili politike in strategije za teritorialni razvoj, kamor bodo vključena tudi mala in odročna območja (npr. mesta na otokih ali v oddaljenih regijah). Organi za urbani razvoj bi morali igrati vodilno vlogo pri oblikovanju politik za odzivanje na potrebe državljanov in za pritegnitev naložb v gospodarski razvoj.

Izpostavljenost podnebnim spremembam je pogosto posledica človeških dejanj, kot je naseljevanje v potencialno ogroženih območjih ali nezadostno načrtovanje oziroma zasnova stavb. Na primer, pokrivanje tal za namene gradnje stanovanj, cest in parkirišč (pozidava tal) povečuje absorpcijo sončne energije in prispeva k višjim temperaturam v urbanih območjih (t. i. »učinek toplotnih otokov v mestih«). Obenem se zmanjša naravna drenaža, kar lahko zlasti v času močnega deževja povzroči poplavljanje urbanih območij.

Z ustreznim in prilagodljivim načrtovanjem urbanih območij je mogoče zmanjšati vplive podnebnih sprememb, na primer z uporabo zelene infrastrukture, kot so gozdovi, parki, mokrišča ter zelene stene in strehe. Tovrstni pristopi prinašajo tudi pomembne dodatne koristi, kot so izboljšana kakovost zraka, podpora biološki raznolikosti, večja kakovost življenja in priložnosti za zaposlovanje.

Evropska unija svojo podporo mestom pri tovrstnih prizadevanjih nudi v več okvirih. Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam (2013) zagotavlja okvir in mehanizme za izboljšanje pripravljenost vseh akterjev na spopadanje s trenutnimi in bodočimi vplivi podnebnih sprememb. Na ravni mest ta strategija spodbuja krepitev zmožnosti lokalnih oblasti, da se prilagodijo neizogibnim vplivom podnebnih sprememb. Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo zagotavlja okvir, ki je v pomoč pri gradnji bolj trajnostnih in odpornejših mest. Izhaja iz pomembne vloge, ki jo mesta in urbana območja imajo pri izvajanju Pariškega podnebnega sporazuma na poti k nizkoogljičnemu razvoju, ki je odporen na podnebne spremembe.

Obstaja veliko število izjemnih primerov mest po vsej Evropi, ki že izvajajo ambiciozne ukrepe na področju podnebnih sprememb. [Konvencija županov](#) ponuja zbirko študij primerov in primerov najboljših praks za mesta ter občine, ki izvajajo ukrepe za ublažitev vplivov podnebnih sprememb in prilagoditev nanje.

Pozivi organom za urbani razvoj

Najpomembnejša naloga organov za urbani razvoj je določiti prilagoditvene rešitve, ki združujejo trajnostni razvoj in pravične ter etične rezultate.

Organi za urbani razvoj bi morali oblikovati načrte za ustrezno prilagajanje glede na naravo, časovni okvir, vrsto in stopnjo potrebne zaščite: ukrepi morajo biti osredotočeni na prilagajanje, da bo mogoče oceniti čim boljše razumevanje dejavnikov, ki vplivajo na sprejemanje odločitev ter na to, kako in če sploh so odločitve sprejete. Upoštevati je treba institucionalne, gospodarske in družbene prepreke v zvezi z izvajanjem ukrepov za prilagajanje (odpornost na spremembe oziroma družbena sprejemljivost). Urbanistično načrtovanje za boljše upravljanje mest bi moralo pomagati zmanjšati neenakosti in revščino ter hkrati spodbuditi razvoj ustreznih podnebnih politik in politik rabe zemljišč.

Ne želimo biti preveč strogi pri predpisovanju vrst projektov, ki jih pričakujemo, kljub temu pa mesta vabimo, da upoštevajo zlasti naslednje tematike in odprta vprašanja:

- inovativne in celostne ocene podnebnega tveganja ter ranljivosti na podnebne spremembe, načrti za obvladovanje tveganj v zvezi s poplavami/vročino, krepitev zmogljivosti mest in izmenjava informacij na regionalni ali nacionalni ravni;
- projekti, ki obravnavajo inovativne in celostne rešitve za upravljanje voda, ki temeljijo na naravi (obvladovanje poplav in zadrževanje voda), ter razvoj zelene in modre infrastrukture (gozdovi, parki, mokrišča, zelene stene/strehe, poplavne površine);
- prizadevanje za mestno infrastrukturo, odporno na podnebne spremembe: izboljšano zadrževanje voda, odvajanje vode v mestih, kanalizacijski sistemi, standardni gradnje;
- projekti, ki podpirajo dobre strukture upravljanja in pristope za spodbujanje odpornosti po načelu »od spodaj navzgor« ter krepitev zmogljivosti na ravni sosesk in lokalnih skupnosti; osredotočenost na boljše usklajevanje, tako vertikalno (upravljanje na več ravneh) kot horizontalno (upravljanje več zainteresiranih strani); regionalno usklajevanje med lokalnimi oblastmi za obravnavanje obsežnih ali čezmejnih podnebnih tveganj;
- vključevanje/sodelovanje državljanov v projekte prilagajanja mestnega okolja, povečevanje osveščenosti družbe o nevarnosti podnebnih sprememb; razvoj finančnih mehanizmov za spodbujanje naložb, odpornih na tveganja.

3.2 KAKOVOST ZRAKA

Splošna opredelitev in okvirne tematike

Kljub znatnemu napredku v zadnjih desetletjih ostaja onesnaženost zunanjega zraka poglavitni okoljski vzrok smrti v EU, saj je še zmeraj vsako leto v EU odgovoren za približno 400.000 primerov prezgodnje smrti, v prvi vrsti zaradi povišanih ravni drobnih delcev, dušikovega dioksida in ozona. Onesnaženost zraka še naprej ogroža ekosisteme, saj je več kot polovica ozemlja EU izpostavljena prekomernemu nalaganju dušika (eutrofikaciji) in koncentracijam ozona. To vodi v zmanjšano biološko raznolikost, slabši donos pridelkov in druge vrste materialne škode.

Okoljska politika EU se osredotoča na razvoj in izvajanje okvirne politike za ohranjanje čistega zraka, katere namen je krepitev nacionalnih, regionalnih in lokalnih politik za tiste vidike vprašanja kakovosti zraka, s katerimi se države članice same ne morejo učinkovito soočiti. Cilj politik EU sta tudi uresničevanje mednarodnih obveznosti Unije na področju onesnaženosti zraka in vključevanje zahtev varstva okolja v npr. industrijski, energetski, transportni in kmetijski sektor.

Podatki, ki ponazarjajo pomen in ozadje onesnaženosti zunanjega zraka, so objavljeni na spletnem mestu http://ec.europa.eu/environment/air/cleaner_air/index.html.

Cilj partnerstva »kakovost zraka« v okviru mestne agende EU je izboljšati kakovost zraka v mestih in »zdrava mesta« umestiti višje na agendi na lokalni ter nacionalni ravni in na ravni EU⁷.

Pomen in vloga organov za urbani razvoj

Organi za urbani razvoj lahko najboljše izvajajo ukrepe, saj poznajo lokalne razmere in nadzirajo širok spekter instrumentov, kot so urbanistično načrtovanje, upravljanje infrastrukture/prometa, stanovanjska dovoljenja, politika parkiranja idr., kar jim omogoča vodenje in spodbujanje inovativnih rešitev. Običajno imajo nadzor nad lokalnimi proračuni in zaposlujejo osebje, ki mora skrbeti za vsakršno obliko izvajanja in sprejeti oziroma izvršiti ukrepe ob pojavu smoga ali za dolgoročne načrte glede kakovosti zraka.

V številnih državah članicah so mestne oblasti odgovorne bodisi za razvoj, izvajanje in ocenjevanje uradnih načrtov za kakovost zraka na podlagi Direktive 2008/50/ES bodisi za načrte za kakovost zraka v mestih, ki se na podlagi direktive 2008/50/ES navezujejo na uradne regionalne načrte za kakovost

⁷ <https://ec.europa.eu/futurium/en/air-quality>

zraka. Kljub uradnim regionalnim načrtom za kakovost zraka mesta pogosto igrajo pomembno vlogo, saj so nemalokrat velika regionalna gospodarska središča, kjer so skoncentrirani prebivalstvo, promet in industrija. Dejstvo, da preseganja vrednosti trdnih prašnih delcev in NO₂ v številnih mestih ter mnogih državah kljub akcijskim načrtom za kakovost zraka ni mogoče odpraviti, kaže, da so potrebne inovativne rešitve in izboljšave v pristopu: boljši vpogled v to, kje in kdaj se težave s kakovostjo zraka utegnejo pojaviti in kakšen je lahko doprinos inovativnih rešitev.

Pozivi organom za urbani razvoj

Poudariti je treba, da je zdravo življenje in kakovost zraka v mestih mogoče izboljšati z zmanjševanjem večjih virov emisij, ki so vzrok za nastanek onesnaževal zraka in njihovih predhodnikov. Na kakovost zraka v mestih ne vplivajo zgolj mestni viri (tj. promet, ogrevanje gospodinjstev, industrija), ampak tudi viri izven mesta. To t. i. kakovost zraka v ozadju tvorijo oziroma nanjo vplivajo emisije iz zunajmestnih virov emisij, kot so kmetijstvo, (celinske) plovne poti in transport, naravni viri in emisije iz odročnih (mestnih) območij. Za sprejemanje odločitev o tem, kateri mestni vir bi (stroškovno učinkovito) bilo najbolje ublažiti, so potrebni dobri podatki glede virov v ozadju (ki določajo koncentracijo v ozadju in lasten prispevek mesta h kakovosti zraka). Dodati je treba, da onesnaženost zraka v mestnih okoljih ni enotna. V mestnih območjih se namreč pojavljajo »vroče točke«, ki jih je mogoče povezati z različnimi viri. Z uporabo visokoločljivega modeliranja bi bilo mogoče prepoznati te vroče točke in oblikovati veliko natančnejše ter stroškovno učinkovitejše ukrepe, ki so najbolj ustrezni za določeno mikrokoolje.

Organe za urbani razvoj pri oblikovanju inovativnih rešitev pozivamo, da se seznaniijo z in izhajajo iz pridobljenih spoznanj, ki so opisana v poročilu Evropske agencije za okolje⁸ o izvajanju ukrepov glede kakovosti zraka v 12 mestih, in iz projektov, izvedenih v okviru programa LIFE⁹.

Ne želimo biti preveč strogi pri predpisovanju vrst projektov, ki jih pričakujemo, kljub temu pa mesta vabimo, da upoštevajo zlasti naslednje tematike in odprta vprašanja:

- razvoj in preizkušanje orodij za boljše dokumentiranje onesnaževanja zraka ter orodij za visokoločljivostno modeliranje za prepoznavanje vročih točk onesnaževanja zraka v mestih;
- spodbujanje načinov prevoza z malo ali nič emisijami, kot so mobilnost s čistejšimi gorivi, boljše povezave z javnim prevozom, instrumenti za različne načine prevoza, inovativni načini prevoza, kot so e-kolesa, tovorna kolesa ali skupna uporaba avtomobilov;

⁸ <https://www.eea.europa.eu/publications/air-implementation-pilot-2013>

⁹ <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/lifefocus/documents/airquality.pdf>

- načrtovanje javnih območij za spodbujanje zdravega življenja s kolesarskimi stezami in sprehajališči;
- znanost za državljane (merjenje kakovosti zraka z majhnimi, toda dovolj natančnimi merilnimi napravami, s pomočjo katerih je mogoče ustvariti ogromno zbirko podatkov o kakovosti zraka v mestih in določiti lokalne vroče točke);
- sprememba vedenjskih vzorcev in projekti za soudeležbo javnosti (npr. projekt Smarter Labs);
- rešitve za mesta, ki temeljijo na naravi (npr. drevesa in rastline za kakovost zraka, toda ob upoštevanju dokazov za koristi, ki jih prinaša kakovost zraka);
- inovativni lokalni in regionalni mehanizmi financiranja (obdavčitev, načelo »plača povzročitelj obremenitve«), ki državljane in industrijski sektor dodatno spodbujajo k uporabi rešitev z nizkimi emisijami (mobilnost in stanovanja);
- inovativni pristopi za odpravo političnih ovir in težav pri sprejemanju politik za hitrejšo uveljavljanje inovativnih rešitev/tehnologij za izboljšanje kakovosti zraka.

3.3 STANOVANJA

Splošna opredelitev in okvirne tematike

Stanovanja so infrastruktura, ki je ključnega pomena za gospodarsko rast mest in blaginjo njihovih prebivalcev. Toda pomanjkanje ustreznih in kakovostnih stanovanj v večini evropskih držav ostaja težava, ki jo je težka odpraviti. V zadnjem desetletju se javne politike soočajo s perečimi težavami, kot so vse slabša cenovna dostopnost stanovanj, brezdomstvo, socialna in stanovanjska polarizacija ter nove oblike pomanjkanja stanovanj.

Več politik na ravni EU pomembno vpliva na stanovanjski sektor in zagotavlja podporo na tem področju (npr. socialno-politična agenda EU, energetske, industrijske in okoljske politike, regionalne in mestne politike, enotni trg in državna pomoč). Toda kljub temu so nacionalne vlade tiste, ki oblikujejo lastne stanovanjske politike. Številne se soočajo s podobnimi izzivi: kako obnoviti obstoječe stanovanjske stavbe, kako načrtovati in spodbuditi [trajnostni razvoj](#), kako se spoprijeti s širjenjem mestnih območij, kako mladim in prikrajšanim skupinam pomagati do stanovanja ter kako lastnike stanovanj spodbuditi k energetske učinkovitosti.

V letu 2015 je 11,3 % prebivalstva v 28 državah članicah EU živel v gospodinjstvih, ki več kot 40 % svojega [razpoložljivega dohodka](#) porabijo za stanovanje¹⁰. Približno 11 % prebivalstva EU je v položaju,

¹⁰ Eurostat

v katerem ne morejo ustrezno in po dostopni ceni ogrevati svojih domov. V letu 2012 je bilo ocenjeno, da se je v tem položaju znašlo približno 54 milijonov ljudi po vsej Evropi. Razsežnost tega problema gre pripisati rastočim cenam energentov, nizkemu prihodku in slabi energetske učinkovitosti domov, problem pa do izraza prihaja zlasti v osrednjem delu vzhodne in v južni Evropi.¹¹ Gradnja novih socialnih stanovanj je med leti 2009 in 2012 upadla, število gospodinjstev na čakalnih seznamih pa je vse večje: Belgija 140.000 do 186.000, Francija 1,2 do 1,7 milijona, Italija 600.000 do 650.000. Poleg tega pa v EU narašča tudi število brezdomcev.¹²

Pomen in vloga organov za urbani razvoj

Stanovanjske politike v času pred globalno finančno krizo so mesta in lokalne oblasti postavljale v težek položaj, saj so jim že od osemdesetih let prejšnjega stoletja sistematično zmanjševale financiranje in odgovornosti glede zagotavljanja stanovanj. Zaradi nedavne spremembe stanovanjske politike na mednarodni ravni (glejte UNECE, 2015), ki je odgovornost za stanovanja prenesla z osrednjih na lokalne organe, se od mest v vse večji meri zahteva, da zagotavljajo financiranje, upravljanje in razdeljevanje stanovanjskih sredstev. Ta sprememba daje mestom priložnost, da oblikujejo inovativne stanovanje rešitve, ki bodo ustrezale realnosti stanovanjskih trgov v času po krizi.

Mesta zato imajo ključno vlogo pri zagotavljanju in rehabilitaciji stanovanj, obenem pa na kreativen način sodelujejo z vsemi vrstami ponudnikov stanovanj, tako zasebnih in javnih kot socialnih (izkušnje kažejo, da zanašanje na zgolj en sektor ponudnikov stanovanj ni dalo najboljših rezultatov), in si prizadevajo za trajnostno rabo zemljišč.

Eden ključnih izzivov, s katerim se morajo mesta soočati v času po gospodarski in finančni krizi, je dostop do cenovno dostopnih stanovanj. Na splošno velja, da mestom primanjkuje cenovno dostopnih in socialnih stanovanj, kar velja za vsa lastništva posesti, nekatera mesta pa se spopadajo s problematiko praznih in propadajočih stanovanj. Primeri prizadetih mestnih območij:

- Metropolitanska območja z vse bolj vročimi stanovanjskimi trgi, kjer se povpraševanje po stanovanjih povečuje, cene stanovanj so napihnjene, cenovna dostopnost stanovanj za širok spekter dohodkovnih skupin (od tistih z nizkim prihodkom do tistih s srednjim in srednjim do visokim prihodkom) in njihove raznolike potrebe pa naglo upada.
- Soseske, katerih prebivalci si ne morejo privoščiti vlaganj v stanovanja in/ali ne zmorejo kriti stroškov javne oskrbe.

¹¹ Energetska revščina je prizadela približno 11 % prebivalstva EU <https://ec.europa.eu/energy/en/news/energy-poverty-may-affect-nearly-11-eu-population>

¹² Feantsa, Drugi pregled stanovanjske izključenosti v Evropi 2017 <http://www.feantsa.org/en/report/2017/03/21/the-second-overview-of-housing-exclusion-in-europe-2017>

- Krčenje mest in predelov z nizkim povpraševanjem po stanovanjih (tj. predelov z vse večjim številom praznih in zapuščenih stanovanj).

Dodaten izziv so tudi ranljive družbene skupine s posebej oteženim dostopom do socialnih in cenovno dostopnih stanovanj, kot so starejše osebe, starši samohranilci, invalidne osebe, brezdomci, dolgotrajno brezposelne osebe, mladi, ki zapuščajo institucionalno oskrbo, Romi, migranti idr. Zlasti na teh področjih je ukrepe treba povezati z relevantnimi spremljevalnimi ukrepi (izobraževanje, zdravstvo, socialne zadeve, zaposlovanje, varnost, desegregacija itd.).

Pozivi organom za urbani razvoj

Ne želimo biti preveč strogi pri predpisovanju vrst projektov, ki jih pričakujemo, kljub temu pa mesta vabimo, da upoštevajo zlasti naslednje tematike in odprta vprašanja.

Ob upoštevanju stanovanjskih izzivov, s katerimi se mesta soočajo, je pomembno znova vzpostaviti sisteme za odgovorno zagotavljanje in odjem stanovanj, s katerimi bi se bilo mogoče spoprijemati s težavami rasti in krčenja mest ter prikrajšanih urbanih sosesk. Odgovorni stanovanjski sistemi bi morali:

1. prinese gospodarske koristi, kot so:
 - večja cenovna dostopnost stanovanj;
 - večja energetska učinkovitost, zmanjšanje izpustov CO₂;
 - spodbujanje učinkovite in trajnostne rabe gradbenih zemljišč ter preprečevanje širjenja mestnih območij;
 - delovna mesta na lokalni ravni;
 - inovativni programi financiranja z javno-zasebnimi partnerstvi;
2. omejiti proizvodnjo odpadkov z:
 - gospodarnejšo uporabo virov;
 - možnostjo recikliranja stanovanj;
 - obnovo starih, opuščenih industrijskih območij;
 - obnovo stanovanj;
3. spodbujanje rešitev, osredotočenih na ljudi, kot so:
 - boljši dostop do cenovno dostopnih in kakovostnih stanovanj ter socialnih stanovanj;
 - stanovanjske rešitve, prilagojene življenjskim obdobjem;
 - odzivanje na demografske in socialne trende;
 - skupna stanovanja;

- desegregacija, zmanjševanje vrzeli med različnimi družbenimi skupinami z vidika družbene in fizične izoliranosti;
- preprečevanje nenamernih učinkov gentrifikacije (npr. prisilne izselitve);
- posebne potrebe ranljivih skupin.

Urbani posegi v stanovanjske sisteme spodbujajo stanovanjske projekte in grajeno okolje, ki je privlačno in ga v najširšem možnem obsegu lahko uporabljajo vsi ne glede na starost, spol, nacionalno ali etnično pripadnost.

Splošna načela:

- oceniti specifične potrebe na lokalni ravni in se nanje ustrezno odzvati;
- zagotoviti celosten pristop, tako da je ukrep povezan z drugimi relevantnimi ukrepi za doseganje boljših skupnih rezultatov;
- ukrepi ne smejo imeti diskriminatornih in segregacijskih učinkov;
- aktivno omejevanje zaznane konkurence za tržni delež med različnimi vrstami ponudnikov stanovanje (npr. zasebnih in javnih), da bo mogoče povečati družbeno in lastniško mešano zagotavljanje ter odjem stanovanj;
- zagotoviti je treba trajnost ukrepov, ki časovno presegajo projekt;
- za ukrepe v prid ranljivih skupin je treba v njihovo pripravo in oblikovanje (in v izvajanje, kjer je to primerno) vključiti tudi skupnosti.

3.4 DELOVNA MESTA TER ZNANJA IN SPRETNOSTI V LOKALNEM GOSPODARSTVU

Splošna opredelitev in okvirna tematika

Ustvarjanje novih delovnih mest je ena glavnih prednostnih nalog EU. To ne preseneča, če upoštevamo, da čeprav je stopnja brezposelnosti v zadnjem času upadala, je bilo v maju 2017 19,092 milijona brezposelnih moških in žensk. Mnogi med temi so v starostnih skupinah, ki bi morale biti najbolj produktivne in del zdrave, uspešne družbe.

Nov program znanj in spretnosti za Evropo (2016) znova poudarja pomen ustvarjanja novih delovnih mest in strokovnega izpopolnjevanja evropske delovne sile. Tukaj je tudi evropski steber socialnih pravic (2017), ki si prizadeva za pravičnejše delovne pogoje in krepitev socialne razsežnosti politik v zvezi z zaposlovanjem.

Partnerstvo za »delovna mesta ter znanja in spretnosti v lokalnem gospodarstvu« v okviru mestne agende za EU se osredotoča na spodbujanje lokalnega gospodarstva s povečevanjem števila zaposlenih in njihovih znanj ter spretnosti, hkrati pa tudi z zagotavljanjem ugodnih predpogojev za poslovni razvoj in ustvarjanje novih delovnih mest na podlagi lokalnih posebnosti.

Pomen in vloga organov za urbani razvoj

Čeprav se EU počasi rešuje iz gospodarske krize, je treba spomniti, da več kot dve tretjini delovne sile EU živi v mestih in da so strnjena mestna naselja glavno gonilo inovativnosti, konkurenčnosti in gospodarske rasti po vsej Evropi. Mesta zato igrajo ključno vlogo pri ustvarjanju in podpiranju pravih pogojev za inovativne naložbe, ki vodijo k več in boljšim delovnim mestom za svoje prebivalce.

Naj znova poudarimo, da vrste projektov, ki jih pričakujemo, niso podrobno opredeljene, toda kot vodilo je mogoče uporabiti projekt, ki je že bil odobren v 1. razpisu za zbiranje ponudb za UIA, in poročilo URBACT z naslovom »More jobs: better cities«, saj so v njem predstavljeni nekateri koraki, ki jih organi za urbani razvoj lahko upoštevajo pri spodbujanju rasti in razvoju novih delovnih mest.

Pozivi organom za urbani razvoj

Ne želimo biti preveč strogi pri predpisovanju vrst projektov, ki jih pričakujemo, kljub temu pa mesta vabimo, da upoštevajo prednostne tematike, predstavljene v [usmerjevalnem dokumentu](#) za partnerstvo za »delovna mesta ter znanja in spretnosti v lokalnem gospodarstvu« v okviru mestne agende za EU¹³, kakor tudi naslednje tematike in vprašanja:

- krepitev lokalnih oskrbovalnih verig za pomoč lokalnemu gospodarstvu pri izkoriščanju lokalnega trga in aktivni vlogi pri medsebojnem povezovanju lokalnih podjetij, njihovih deležnikov ter tako lokalnih kot tudi širših tržnih priložnosti;
- podpora malim in srednje velikim podjetjem, zagotavljanje inovativnih rešitev za ključne izzive in izboljšanje njihove medsebojne povezljivosti s širšimi trgi;
- razvijanje boljše podjetniške kulture in ustvarjanje ugodnih razmer za nastajanje inovativnih podjetij ter socialnih podjetij s spodbujanjem pozitivno naravnanih lokalnih ekosistemov, med drugim tudi s pomočjo »poslovnih inkubatorjev«;
- mestom omogočiti prehod v naslednjo obliko gospodarstva, ki bo temeljilo na znanju, trajnostni energiji, digitalnih platformah in bolj lokaliziranih ter krožnih oblikah proizvodnje;
- vrednotenje raziskav in razvoja s komercializacijo rezultatov znanstvenih raziskav in razvoja, tj. s sodelovanjem med podjetniki ter znanstveno in raziskovalno skupnostjo;

¹³ <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/jobs-and-skills-local-economy-orientation-paper>

- prizadevanje za visoko raven usposobljenosti delovne sile, ki bo imela ustrezna znanja in spretnosti, kar bo vodilo v večjo produktivnost, ustvarjalnost in inovativnost;
- zagotavljanje vključujočih trgov dela z omogočanjem enakih možnosti za vse, tudi za marginalizirane in ranljive skupine.

Komisija ob tem še ugotavlja, da morajo mesta upravljati svoje trge dela in tako poskrbeti za dobro usklajenost med povpraševanjem (razpoložljiva delovna mesta) in ponudbo (osebe, ki potrebujejo delovna mesta), da bo mogoče kar najbolje izkoristiti gospodarsko rast. Izboljšanje znanja in spretnosti ter boljše predvidevanje potreb na trgu dela je temeljnega pomena. Ljudje morajo imeti ustrezna znanja in spretnosti, če želijo, da jih konkurenčni delodajalec zaposli na dolgi rok. Sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, da bo njihova vsebina izobraževanja v skladu z novimi potrebami na trgu dela; spodbujanje povpraševanja po znanju in spretnostih; sodelovanje z delodajalci, da se zagotovi, da so potrebno znanje in spretnosti znani že vnaprej, in spodbujanje naložb v nova znanja ter spretnosti so prav tako elementi, ki bi lahko bili upoštevani v ukrepih, ki jih mesta lahko sprejmejo.

4. Načelo financiranja

Načelo skupnih stroškov

Pobuda UIA upošteva načelo skupnih stroškov. Projekt je deležen sofinanciranja iz ESRR v višini do 80 % upravičenih stroškov. Vsak partner, ki prejme sredstva iz sklada ESRR, mora poskrbeti za javne ali zasebne prispevke, s katerimi zapolni svoj proračun (v višini vsaj 20 %), bodisi iz lastnih bodisi iz drugih virov. Prispevki partnerjev so lahko v gotovini ali stvarnih sredstvih. Opomniti je treba, da se neplačano prostovoljno delo v sklopu pravil UIA glede ustreznosti ne šteje kot upravičeno, medtem ko se plačano osebje šteje kot prispevek v gotovini.

Plačila iz ESRR

Plačilna shema UIA je v veliki meri osnovana na načelu vnaprejšnjih plačil iz ESRR¹⁴ in na načelu povračila dejansko nastalih stroškov (vključno s pavšalnimi stroški).¹⁵

- Prvo vnaprejšnje plačilo iz ESRR v višini 50 % donacije ESRR prejme (glavni) organ za urbani razvoj v 90 dneh po podpisu pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev (in sporazuma o

¹⁴ Kot je navedeno v sporazumu o prenosu pooblastil med Evropsko komisijo in Région Hauts-de-France (prej- Région Nord-Pas-de-Calais) v 2015.

¹⁵ Idem

partnerstvu, kjer je to potrebno). Prvo vnaprejšnje plačilo pokriva tudi pavšalni znesek za stroške priprav (največ 16.000 EUR iz ESRR).

- Drugo vnaprejšnje plačilo iz ESRR v višini 30 % donacije ESRR prejme (glavni) organ za urbani razvoj po predložitvi in odobritvi vmesnega poročila o napredku ter ko nadzornik na prvi stopnji preveri izdatke projekta. Evidentirani izdatki morajo znašati vsaj 70 % obroka vnaprejšnjega financiranja (kar ustreza 35 % skupnega proračuna projekta).
- Tretje plačilo iz ESRR, ki ustreza največ 20 % donacije ESRR (minus pavšalni znesek, namenjen zaključku projekta in prenosu znanja) prejme (glavni) organ za urbani razvoj po predložitvi in odobritvi končnega poročila o napredku. To poročilo, ki mora biti predloženo največ 3 mesece po datumu zaključka projekta, vključuje končni izdatek projekta, ki ga preveri nadzornik na prvi stopnji. Upoštevati je treba, da tretje plačilo ni več osnovano na načelu vnaprejšnjega plačila, ampak na načelu povračila nastalih in plačanih stroškov. Zato morajo projektni partnerji poskrbeti za vnaprejšnje financiranje izdatkov med zadnjo fazo izvajanja projekta.
- Zadnje plačilo iz ESRR prejme (glavni) organ za urbani razvoj po odobritvi končnega poročila o kakovosti (ki je predloženo najkasneje eno leto po datumu zaključka projekta). Znesek plačila ne presega 12.000 EUR in pokriva zaključek faze projekta ter prenos znanja.

5. Oblikovanje in razvoj projekta

5.1 Partnerstvo v okviru pobude Urban Innovative Actions

Samo organi za urbani razvoj, ki izpolnjujejo pogoje, kot je določeno z 2. členom delegiranega akta UIA, lahko v okviru razpisa za zbiranje ponudb za UIA pošljejo prijavnico.

Toda v okviru pobude UIA se od organov za urbani razvoj pričakuje, da bodo oblikovali trdna partnerstva na lokalni ravni z ustreznim naborom dopolnjujočih se partnerjev. Vsi partnerji morajo biti iz EU. Partnerstvo za projekt UIA lahko tvorijo (glavni) organ za urbani razvoj, pridruženi organi za urbani razvoj in partnerske organizacije. Širša skupina zainteresiranih strani ni del partnerstva za projekt, toda v projekt mora biti kljub temu vključena.

- **Organ za urbani razvoj (ali glavni organ za urbani razvoj v primeru, da predlog predloži več organov za urbani razvoj):** pobuda UIA deluje na osnovi organa za urbani razvoj, ki je odgovoren za izvajanje in vodenje celotnega projekta. (Glavni) organ za urbani razvoj s pooblaščenim subjektom podpiše pogodbo o dodelitvi nepovratnih sredstev in prejme sredstva iz ESRR, ki jih razdeli ostalim partnerjem (pridruženim organom za urbani razvoj in/ali

partnerskim organizacijam) glede na njihove specifične vloge ter odgovornosti (in zadevni proračun). V primeru organiziranih skupin bodo institucija in vsi drugi organi za urbani razvoj v okviru projekta UIA upoštevani kot en sam organ za urbani razvoj ter v okviru projekta UIA navedeni kot glavni organ za urbani razvoj.

- **Pridruženi organi za urbani razvoj:** Vsakršna zveza organov za urbani razvoj (nacionalne/regionalne zveze organov za urbani razvoj, teritorialni pakti ali zveze, razvojna okrožja itd.), ki nimajo pravnega statusa organizirane skupine, in posamezni organi za urbani razvoj, ki nimajo formaliziranih sporazumov o sodelovanju, a so v okviru pobude UIA pripravljeni predložiti skupno prijavo, morajo v prijavnici kot glavni organ za urbani razvoj navesti eno lokalno upravno enoto kot, druge lokalne upravne enote pa kot pridružene organe za urbani razvoj. Pridruženi organi za urbani razvoj bodo odgovorni za izvedbo specifičnih dejavnosti in za zagotavljanje s tem povezanih končnih izsledkov/učinkov. Pridruženim organom za urbani razvoj bo namenjen delež proračuna projekta in bodo izdajali poročila o stroških, nastalih pri izvajanju dejavnosti. Podrobne informacije o pridruženih organih za urbani razvoj (vključno s pravnim statusom, izkušnjami in kompetencami, osebami za stik itd.) je treba navesti v prijavnici.
- **Partnerske organizacije:** institucije, agencije, organizacije, partnerji iz zasebnega sektorja in združenja, ki bodo aktivno sodelovale pri izvajanju projekta. Organi za urbani razvoj morajo svoje partnerske organizacije izbrati ob upoštevanju načel preglednosti in enakega obravnavanja. Odgovorne bodo za izvedbo specifičnih dejavnosti in za zagotavljanje s tem povezanih končnih izsledkov/učinkov. Omeniti je treba, da so do sodelovanja pri projektu kot partnerske organizacije upravičene samo organizacije, ki imajo status pravnih oseb. Svetovalna podjetja, katerih primarni cilj je oblikovanje in vodenje evropskih projektov, pri projektu ne morejo sodelovati kot partnerske organizacije.
- V načrtovanje in izvajanje projekta je treba vključiti **večjo skupino zainteresiranih strani**. Tovrstno skupino lahko sestavljajo institucije, agencije, organizacije in združenja. Njihova vloga ne bo neposredna (in zato za izvajanje ne bodo imele ločenega proračuna), a bo njihov doprinos kljub temu pomemben, saj bodo skrbale za nemoteno in učinkovito izvajanje projekta, imele pa bodo tudi delež v lastništvu projekta.

Podrobne informacije o vlogah in odgovornostih organov za urbani razvoj (če je to ustrezno, tudi pridruženih organov za urbani razvoj) ter partnerskih organizacij so navedene v razdelku 2.1 navodil za UIA.

5.2 Projektne dejavnosti

Dejavnosti v okviru projektov UIA bodo organizirane okrog delovnih paketov, podpirale pa bodo enega ali več tematskih ciljev ESRR in z njimi povezano prednostno naložbo oziroma naložbe, kot je določeno v prvem odstavku 9. člena Uredbe o skupnih določbah¹⁶ za sklade ESI in v 5. členu ESRR.

V ta namen je treba uporabiti različne vrste delovnih paketov, ki so navedeni v nadaljevanju:

- Priprava DP
- Vodenje projekta za DP
- Komunikacija v sklopu DP
- Izvajanje DP
- Naložba DP

Razen za naložbo delovnega paketa so vse druge vrste delovnih paketov pri uporabi projekta UIA obvezne.

Pri vsakem projektu bo sodeloval strokovnjak UIA, ki bo:

- zagotavljal stalno svetovanje in vodenje glede vsebine ukrepa, zlasti v zvezi z inovativno vsebino;
- pomagal pri pripravi dokumentacije in predvidevanju učinkov, s katerimi bo mogoče zajeti in širši javnosti posredovati pridobljena spoznanja, dobre prakse idr.;
- skrbel, da bo mogoče zagotoviti dosledno izvajanje ukrepa in skladnost ukrepa z dogovorjenim predlogom.

Stroški strokovnjakov UIA (kar vključuje potne stroške in stroške nastanitve) bodo kriti iz proračuna pobude UIA.

Več informacij o strukturi delovnega načrta za projekt UIA ter o vlogi in nalogah strokovnjakov UIA je navedenih v navodilih za UIA.

¹⁶ Uredba o skupnih določbah (EU) št. 1303/2013: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:32013R1303>

5.3 Proračunske postavke in upravičeni izdatki

Vsi izdatki v zvezi z izvajanjem projektov UIA bodo v skladu z navodili UIA (glejte razdelek 4.2) upravičeni in v proračun vključeni v obliki ustreznih proračunskih postavk:

- zaposleni,
- sedež in uprava,
- potni stroški in nastanitev,
- zunanji strokovni sodelavci in storitve,
- oprema,
- infrastrukturna in gradbena dela.

6. Prijavni postopek

Prijavni paket tretjega razpisa za zbiranje predlogov za UIA obsega naslednje:

- obstoječe pogoje (na voljo v vseh jezikih EU);
- tehnična navodila za uporabo elektronske platforme za izmenjavo podatkov Electronic Exchange Platform (EEP);
- podrobna navodila za izpolnjevanje prijavnice (na voljo na spletu v vseh jezikih EU v sistemu EEP).

Delovna različica prijavnice in potrdila je na voljo tudi kot orodje za pomoč pri postopku priprave prijavnice (dokument je na voljo samo v angleščini).

V veliki meri bo v zvezi s splošnimi pravili pobude treba upoštevati tudi navodila za UIA (na voljo samo v angleščini).

Vsa dokumentacija je na voljo na spletnem mestu UIA.

Prijavni postopek je v celoti elektronski in poteka po elektronski platformi za izmenjavo podatkov Electronic Exchange Platform (EEP). **Prijava obsega prijavnico in skenirano ter podpisano potrdilo.**

Naložiti je mogoče tudi prilogo in jo priložiti prijavnici. Priloga je lahko zemljevid za območje ukrepanja, grafikon, infografika itd. Zahteve glede vrste in velikosti datoteke, ki bo priložena, so navedene v navodilih za EEP. Prijavitelji bodo prijavo v EEP lahko poslali najkasneje en mesec pred iztekom roka za oddajo prijav. Novice o razpoložljivosti platforme bodo objavljene na spletnem mestu UIA.

Zelo je priporočljivo, da prijavitelji prijavnice izpolnijo v angleščini, čeprav jih je mogoče oddati v katerem koli uradnem jeziku EU.

Omeniti je treba, da bo strateška in operativna ocena opravljena na podlagi angleške različice prijavnice (prevode v angleščino bo opravil zunanji izvajalec storitev, ki ga bo stalni sekretariat najel v primeru, da bo prijavnica oddana v katerem drugem jeziku). Stalni sekretariat za kakovost prevodov ne more jamčiti, zato bo prevod opravljen na lastno odgovornost prijavitelja. Pogodba o dodelitvi nepovratnih sredstev, vodenje projekta, uradna poročila, ključni končni izsledki in vsa komunikacija s pooblaščenim subjektom ter stalnim sekretariatom morajo biti v angleščini.

Zadnji rok za oddajo prijavnice in potrdila je 30. 3. 2018 do 14.00 CET.

7. Izbirni postopek

Ko je prijavnica oddana, mora iti skozi izbirni postopek, ki je organiziran v skladu z naslednjimi koraki:

1. preverjanje ustreznosti,
2. strateška ocena,
3. operativna ocena.

7.1 Preverjanje ustreznosti

Po zaključku razpisa stalni sekretariat izvede preverjanje skladnosti vseh prijavnic za projekt. Namen preverjanja ustreznosti je:

- preveriti skladnost prejetih prijavnic in njihovih prilog z uradno sprejetimi merili ustreznosti;
- izogniti se nadaljnjim ocenam neustreznih prijavnic;
- zagotoviti enako obravnavanje vseh predlogov, ki bodo izbrani za financiranje.

Merila ustreznosti UIA so naslednja:

1. Prijavnica je bila oddana elektronsko prek platforme EEP pred iztekom roka, ki je naveden v pogojih razpisa za zbiranje predlogov.
2. Prijavnica je izpolnjena v celoti.

3. Prijavitelj je en sam organ za urbani razvoj v okviru lokalne upravne enote, ki je glede na stopnjo urbanizacije opredeljena kot mesto, kraj ali predmestje in šteje najmanj 50.000 prebivalcev.

ALI

Prijavitelj je zveza ali združenje organov za urbani razvoj s pravnim statusom organizirane skupine, ki jo sestavljajo lokalne upravne enote, kjer večina (vsaj 51 %) prebivalcev živi v lokalnih upravnih enotah, ki so glede na stopnjo urbanizacije opredeljene kot mesta, kraji ali predmestja ter skupaj štejejo najmanj 50.000 prebivalcev.

ALI

Prijavitelj je zveza ali združenje organov za urbani razvoj brez pravnega statusa organizirane skupine, kjer so vsi vpleteni organi za urbani razvoj (glavni organ za urbani razvoj in pridruženi organi za urbani razvoj) lokalne upravne enote, ki so glede na stopnjo urbanizacije opredeljene kot mesta, kraji ali predmestja ter skupaj štejejo najmanj 50.000 prebivalcev (glavni organ za urbani razvoj plus pridruženi organi za urbani razvoj).

4. V primeru zveze ali združenja, ki nima pravnega statusa organizirane skupine, morajo biti v prijavnici določeni glavni organ za urbani razvoj in pridruženi organi za urbani razvoj.
5. Obdobje ustreznosti je upoštevano: z datumom zaključka projekta so izpolnjene zahteve razpisa in pobude.
6. Upoštewane so zahteve glede zgornje meje proračunskih sredstev in načela sofinanciranja.
7. Vsi sodelujoči partnerji (glavni organ za urbani razvoj, pridruženi organi za urbani razvoj in partnerske organizacije) prihajajo iz držav članic EU.
8. Organi za urbani razvoj (glavni organi za urbani razvoj in/ali pridruženi organi za urbani razvoj), ki se prijavljajo, sodelujejo pri samo enem predlogu projekta v okviru istega razpisa za zbiranje ponudb.
9. Organi za urbani razvoj (glavni organi za urbani razvoj in/ali pridruženi organi za urbani razvoj), ki se prijavljajo, niso bili izbrani in niso prejeli financiranja za isto tematiko iz prejšnjega razpisa za zbiranje ponudb.
10. Potrdilo, ki ga podpiše pravni zastopnik (glavnega) organa za urbani razvoj, je do izteka roka za razpis naloženo v sistem EEP.

Če vse zahteve, ki so določene zgoraj, niso izpolnjene, prijava ne bo upoštevana, nadaljnja ocena pa ne bo izvedena.

7.2 Strateška ocena

Prijave, ki so razglašene za ustrezne, bodo morale prestati tudi strateško oceno, ki jo izvaja skupina zunanjih strokovnjakov. Strateška ocena predstavlja 80 % ponderiranja, ki je podano za skupno oceno projekta, in obsega naslednja merila:

- inovativnost (40 % ponderiranja) – v kolikšni meri je prijavitelj zmožen pokazati, da je predlog projekta nov (na ozemlju zadevnega urbanega območja in drugje v EU še ni bil preverjen in izveden) in ima jasen potencial za zagotavljanje dodane vrednosti;
- partnerstvo (15 % ponderiranja) – v kolikšni meri je sodelovanje ključnih zainteresiranih strani (pridruženih organov za urbani razvoj, če obstajajo, partnerskih organizacij in širše skupine zainteresiranih strani) pomembno za izvajanje projekta;
- merljivost (15 % ponderiranja) – v kolikšni meri bo projekt dosegel merljive rezultate;
- prenosljivost (10 % ponderiranja) – v kolikšni meri bo projekt mogoče prenesti na druga urbana območja po vsej Evropi.

Okvirna vprašanja o oceni za posamezno merilo so podana v razdelku 3.2.2 navodil za UIA.

Skupina zunanjih strokovnjakov bo preverila tudi, ali projekti prispevajo k tematskim ciljem za sklade EFI in za skupni strateški okvir, kot je določeno v prvem odstavku 9. člena Uredbe o skupnih določbah, in ali podajajo celostne odgovore na predstavljene izzive ter izpolnjujejo načela trajnostnega razvoja v mestih. Komisija in pooblaščen subjekt se lahko odločita, da projekta zaradi premajhnega doprinosa ne izbereta, če ta merila niso izpolnjena.

Po izvedbi strateške ocene skupina zunanjih strokovnjakov natančneje pojasni ocene prejetih prijav in prijave ustrezno razvrsti. V soglasju s Komisijo bodo prijave, ki presežejo določeno mejno vrednost, sprejete v operativno oceno. Prijavitelji bodo o odločitvi glede njihove prijave (če je bila odobrena ali ne) obveščeni ob zaključku postopka strateške ocene.

7.3 Operativna ocena

Operativno oceno opravi stalni sekretariat in predstavlja 20 % ponderiranja, ki je podano za skupno oceno projekta.

Glavni namen operativne ocene je oceniti kakovost predloga (in tudi upravičenost projekta, izvedljivost, doslednost in skladnost delovnega načrta, kakovost predlaganih struktur upravljanja, skladnost in sorazmernost proračuna ter kakovost predlaganih komunikacijskih dejavnosti).

Okvirna ocenjevalna vprašanja za merilo »kakovost« so podana v razdelku 3.2.3 navodil za UIA.

Po opravljeni operativni oceni se sestane izbirni odbor, ki ga sestavljata pooblaščen subjekt in Komisija. Sledi končni izbor. Komisija poda končno soglasje o tem, kateri projekti so izbrani. Prijavitelji bodo o odločitvi obveščeni ob zaključku postopka operativne ocene.

7.4 Sistem točkovanja ocene

Za vsako ponderirano merilo bo dodeljenih 1 do 5 točk, končni rezultat pa bo povprečno število točk za posamezni projekt.

Podrobne informacije o sistemu točkovanja so navedene v razdelku 3.2.4 navodil za UIA.

Sistem ocenjevanja bo uporabljen ob upoštevanju ne samo specifične vrednosti posameznega predloga projekta, ampak tudi duha konkurenčnega postopka, kjer bodo primerjalno upoštevani drugi predlogi projekta, posredovani v okviru istega razpisa za zbiranje ponudb. Zato prijaviteljem predlogov projekta, ki ne bodo vključeni na seznam za operativno oceno in ne bodo dokončno odobreni, rezultati ne bodo posredovani, ampak bodo prejeli samo komentar s pojasnili za vsa ocenjena merila.

8. Javno naročanje, revizija in državna pomoč

Projektni partnerji, ki izpolnjujejo opredelitev javnega naročnika v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo o javnih naročilih, morajo upoštevati veljavne predpise javnega naročanja.

Prijavljene izdatke projekta mora revidirati nadzornik na prvi stopnji. Neodvisno mnenje nadzornika na prvi stopnji mora pokrivati zakonitost in pravilnost prijavljenih izdatkov, zagotovitev izdelkov in storitev, veljavnost prijavljenih odhodkov ter skladnost izdatkov in dejavnosti s pravili Unije in nacionalnimi pravili. Ker je nadzornik na prvi stopnji imenovan in plačan neposredno v okviru pobude UIA, partnerstvo za projekt pri določanju proračuna projekta vanj ne vključi stroškov nadzora (revizije).

Da bi se ohranili enaki pogoji za vsa podjetja, dejavna na notranjem trgu, morajo biti odobreni projekti oblikovani v skladu s pravili o državni pomoči, da se zagotovi učinkovitost javne porabe in prepreči izkrivljanja trga, kot so izpodrivanje zasebnih sredstev, ustvarjanje neučinkovitih tržnih struktur ali ohranjanje neučinkovitih podjetij.¹⁷ Paziti je treba in zagotoviti, da financiranje v okviru pobude Urban Innovative Actions ne izkrivlja konkurence in brez ustreznega razloga ne posega na trg. Evropska komisija na splošno pričakuje, da večina projektov, ki bodo financirani v okviru tega razpisa, ne bo vključevala gospodarskih dejavnosti oziroma projekti ne bodo ali bodo zelo omejeno vplivali na trgovino med državami članicami.

Evropska komisija pobudo Urban Innovative Actions s posrednim upravljanjem financira iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (do 80 % stroškov projekta). Kar zadeva 80 % financiranja pobude UIA, je treba opraviti preverjanje usklajenosti državne pomoči, kar zagotavlja, da je notranji trg deležen vseh prednosti javne podpore. Ob upoštevanju inovativnega in odprtega značaja pobude UIA, ki deluje na osnovi razpisov za zbiranje ponudb za projekte, katerih namen je oblikovati ustvarjalne rešitve in splošne tematike, izbrane za razpise, se zdi, da bi usklajenost državne pomoči – če želimo omejiti izkrivljajoč učinek proračuna EU – morala temeljiti na omejitvi, ki znaša največ 500.000 EUR skupnega zneska financiranja UIA, ki je lahko namenjeno posameznemu podjetju, ki sodeluje pri določenem projektu.

Preostalo (vsaj 20 % stroškov projekta) lahko krijejo bodisi zasebni bodisi javni prispevki. Ko tovrstni prispevki prihajajo iz zasebnih virov, ne spadajo več v okvir državne pomoči. Toda ko so prispevki, ki prihajajo iz javnih virov države članice, namenjeni projektom, ki vključujejo »gospodarske dejavnosti«, tj. ponudbo blaga ali storitev na trgu, morajo biti tovrstni projekti oblikovani tako, da vsakršni javni prispevki izpolnjujejo pravila o državni pomoči na vseh ravneh, in sicer bodisi na ravni lastnika, projektanta in/ali upravljavca projekta oziroma objekta. V tovrstnih primerih morajo zagotovljena javna sredstva izpolnjevati zahteve uredbe De Minimis ali pogoje, ki so določeni v uredbi o splošnih skupinskih izjemah (GBER), oziroma pogoje iz odločbe o storitvah splošnega gospodarskega pomena (SGEI).

Podrobne informacije o javnem naročanju in državni pomoči so navedene v razdelkih 4.4.6 in 4.4.7 navodil za UIA.

¹⁷ Obsežnejšo razlago pojma državne pomoči najdete v Obvestilu Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju EU (»NOA«), ki je objavljena na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN).

9. Kako do pomoči

Člani stalnega sekretariata bodo prijaviteljem na voljo za pomoč pri morebitnih tehničnih vprašanjih, ki se utegnejo pojaviti med trajanjem razpisa za zbiranje predlogov. Podatki za stik so navedeni na spletnem mestu UIA.

Stalni sekretariat bo organiziral tudi štiri seminarje za prijavitelje, ki bodo potekali v različnih mestih po Evropi. Datumi in kraji, kjer bodo seminarji za prijavitelje potekali, so objavljeni v razdelku »Events« na spletnem mestu UIA.

Organizirani bodo tudi spletni seminarji o specifičnih vidikih razvoja in predložitve projektov. Datumi in tematike spletnih seminarjev so objavljeni v razdelku »Events« na spletnem mestu UIA.

10. Ključni datumi

- 15. 12. 2017 – Začetek tretjega razpisa za zbiranje predlogov
- 1/2018 – 2/2018 – Seminarji in spletni seminarji za prijavitelje
- 30. 3. 2018 – Rok za oddajo prijavnic
- 10/2018 – Predvideni datum končne odločitve glede odobrenih projektov
- 11/2018 – Predvideni datum začetka odobrenih projektov

Veselimo se branja vaših predlogov projektov!